

Дејан САВОВСКИ

МЕА КУЛРА - ПРИЗНАВАМ "КРИВ" СУМ

Зборот лустрација латински - lustratio, што значи еден вид чистење на политичките гревови сторени во минатото, може да се каже дека е главен предуслов на секое ново демократско општество во таканаречената пресметка со политиката на кршење на човековите права. Всушност, лустрацијата треба да претставува инструмент на општеството во однос со наследеното минато како производ на недемократскиот режим. Самиот процес треба да има круцијална улога во откривањето на вистината и еден вид освестување на сите оние кои премолчувајќи го толерирале и силно му верувале на таквиот режим.

Со тоа стереотипот за ликот и за делото на комунистите како луѓе од посебен ков, во демократскиот политички амбиент почнува да избледнува. Најголема опасност во таквите политички системи, покрај државниот апарат, е и една посебна "сорта" на луѓе, кои претставени како верници на својата идеологија имале цел да го контролираат однесувањето на секој поединец, да кодошат секого, да знаат сè и сешто. Ваквата професија или волонтерска работа ја вршеле доброволци во име на "патриотизмот", но имало и такви кои ваквата соработка ја прифаќале под закана, учена или притисок.

Поради тоа, лустрацијата е сведена на одлука од јавниот живот да се исклучат припадниците на комунистичкиот режим, односно таа се однесува за сите компромитирани личности, кои треба да бидат во некаков вид општествено стигматизирани и во иднина да не можат да добијат место во државна или во јавна служба како еден вид сатисфакција. Поимот лустрација е обновен во посткомунистичкиот период, но тоа не значи и конечно исчезнување на сите особини и амбиции за негова реинкарнација. Затоа е ноторен факт дека и во демократските повекепартиски системи има појава на овој феномен на денуцијанство, таа не е намалена, бидејќи секоја нова власт наследува многу искуства од претходната, а ги задржува и старите механизми.

**КОЈ ЕДНАШ
ЌЕ ПРОПЕЕ ВО
ПОЛИЦИЈА, ТОЈ
ПОСТОЈАНО
ЌЕ БИДЕ
ПОВИКУВАН НА
БИС!**

За разлика од некои посткомунистички земји, каде речиси еуфорично беше прифатена и применета лустрацијата, кај нас примат им се даде на демократизацијата и на демократската еманципација и тоа со стариот и испробан комунистички модел: прво се почна со преображение на политичките

Феноменот на денуцијанството, како една од најстарите и најмасовните појави, секогаш бил судбински следбеник во животот на Хомо Македоникус. Кодошењето отсекогаш бил наш своевиден национален спорт, еден вид безбедносна култура, императив за опстанок кој како да е начнат во сите пори на животот.

камелеони каде од комунисти "пар екселанс" се рекомпонираа најголемите антикомунисти и квази демократи, а потоа следуваше амнезија на човековото помнење. Ниту се помислуваше на лустрација, затоа што нашиот народ долго живеел во една небулоза и илузија дека колективната слобода истовремено претпоставува и слобода на поединецот. Резултатите од македонската "еманципација" се видливи и денес, но сепак менталните и физичките рецидиви од комунизмот ќе потраат уште долго време.

Изминатиов период со тешка мака ги осудивме репресалиите од минатиот режим, а во моментов, иако на мала врата сепак во подготовка е и донесувањето Закон за лустрација со кој, искрено се надевам и верувам, ќе биде сведоци на откривањето на многу табу теми. Мислам дека првиот проблем ќе се појави околу детерминантата и семантиката на зборот кодош, затоа што тогашниот систем регрутирал луѓе од разни профили - од доушници од зелените пазари па сè до највисоки политички институции. Така, со години механизмот на власта функционираше и се одвивал според однапред добро разработена шема, заборавајќи дека времето ќе покаже оти не може ништо да остане скриено а што не може да се открие, нема тајна која не може да се дознае.

Бидејќи кај нас ваквите демократски процеси најчесто добиваат политичка етикета и конотација ќе завршам со едно наше македонско прашање - којзнае зошто и којзнае кому сè ова му е потребно? Едно знам - дека политиката нема ништо заедничко со моралот и натамошните искривоколчувања само уште повеќе ја заматуваат историската вистина. Рака на срце, како што вели еден наш познат аналитичар, феноменот на денуцијанството, како една од најстарите и најмасовните појави, секогаш бил судбински следбеник во животот на Хомо Македоникус. Кодошењето отсекогаш бил наш своевиден национален спорт, еден вид безбедносна култура, императив за опстанок кој како да е начнат во сите пори на животот.